

ERNST CHRISTOPH SUTTNER
DIVERSITATEA SPIRITUALĂ DĂRUITĂ DE
DUMNEZEU ÎN ISTORIA BISERICII

ERNST CHRISTOPH SUTTNER

**Diversitatea
spirituală dăruită
de Dumnezeu în
Istoria Bisericii**

TRADUCERE DIN LIMBA GERMANĂ DE
ADRIANA CÎNȚA

Editura MEGA
Cluj-Napoca
2013

ISBN 978-606-543-377-9

Tehnoredactare și copertă:
Francisc BAJA

Titlul original: Ernst Christoph SUTTNER, *Enheit im Glauben – geistgewirkte Vielfalt in Leben und Lehre der Kirche*, Institut für Ökumenische Studien der Universität Freiburg Schweiz, Friedrich Reinhardt Verlag Basel, 2013.

© Institut für Ökumenische Studien der Universität Freiburg Schweiz

EDITURA MEGA | www.edituramega.ro
e-mail: mega@edituramega.ro

Cuprins

CUVÂNT ÎNAINTE.....	9
---------------------	---

CAPITOLUL I

ÎNȚELEGEREA UNITĂȚII ÎN CADRUL BISERICII ANTICE.....	11
1) La început erau Biserici surori.....	11
a) <i>Biserica siriană răspândită spre Asia</i>	11
b) <i>Biserica coptă</i>	14
c) <i>Biserica din Caucaz</i>	15
d) <i>Biserica etiopiană</i>	16
e) <i>Biserici pentru greci și latini</i>	16
f) <i>Bisericile est-germanilor</i>	17
g) <i>O Biserică celtă în Britania și Irlanda</i>	18
2) Cum înțeleg Bisericile surori din perioada creștinismului timpuriu unitatea Bisericii.....	19
3) Biserici-fice născute începând cu Evul Mediu	27

CAPITOLUL II

BISERICI STATALE ȘI PERSPECTIVA LOR ASUPRA UNITĂȚII.....	30
1) Consensul devine scop.....	30
2) Biserici de stat în expansiune.....	37
a) <i>Începuturile sub Împăratul Iustinian</i>	38
b) <i>Evoluția în Antichitatea Târzie</i>	38
<i>Imperiul și armenii</i>	39
<i>Imperiul și sirienii</i>	42
<i>Imperiul și coștii</i>	43
<i>Alți stăpânitori au urmat exemplul Împăratului</i>	44
c) <i>Evoluția în Evul Mediu</i>	45
<i>Normanzii în Italia de Sud</i>	46
<i>Cruciații – din secolul al XI-lea până în secolul al XIII-lea</i>	47

<i>Cruciații și Bisericile de tradiție siriană</i>	55
<i>Cruciații și armenii</i>	57
<i>Relațiile în zona Mării Baltice, în Polonia și în Ungaria</i>	59
3) Anul 1215 – Al Patrulea Conciliu de la Lateran se declară pentru înțelegerea unității în statele medievale aflate în expansiune	64

CAPITOLUL III

PRIMATUL PAPAL DEVINE TEMA PRINCIPALĂ.....	70
--	----

CAPITOLUL IV

CONCILIUL DE LA FERRARA-FLORENȚA.....	75
1) În pofida schismei, un Conciliu al grecilor și latinilor	75
2) Temele teologice de la Conciliul Florentin	77
2.1. <i>Filioque</i>	78
2.2. <i>Purgatoriul</i>	81
2.3. <i>Pâinea euharistică</i>	83
2.4. <i>Primatul papal</i>	85
3) Rezultatul consultărilor.....	86
4) De ce Decretul florentin de Unire nu a produs unitatea latinilor și grecilor?.....	90

CAPITOLUL V

NOI DEZBINĂRI ALE BISERICII ÎNCEPÂND CU SECOLUL AL XVI-LEA.....	92
1) Tradiția bisericească occidentală se destramă.....	92
2) Două categorii de dezbinări	95
3) Și bisericile grecești au fost afectate de a doua categorie de dezbinări	97

CAPITOLUL VI

CONCILIUL TRIDENTIN.....	100
1) Desfășurare.....	100
2) Un nou tip de dezbinare necesita efort în vederea restaurării unității	102
3) Temele Conciliului de la Trento	103

4) Iezuiții, conducători de seamă în teologia posttridentină a latinilor	108
5) Patriarhul Dositei de la Ierusalim reformează teologia la greci și le mijlocește și lor dorința posttridentină de unitate a teologiei.....	113

CAPITOLUL VII

NERECEPTAREA TEZELOR CONCILIULUI FLORENTIN LA ROMA ȘI DOUĂ ÎNCERCĂRI GRECEȘTI POSTTRIDENTINE DE A CONTRIBUI LA RECUNOAȘTEREA LOR ULTERIOARĂ.....	118
1) Rezultatele florentine, uitate la Roma	119
2) Cereri corporatiste de uniune din partea grecilor pe baze florentine, acceptate la Roma, însă nu în sens florentin.....	123
<i>În Principatul Moldova</i>	124
<i>În Polonia-Lituania</i>	128
<i>În Transilvania</i>	149
3) Uniuni individuale pe baze florentine „pro foro interno”...168	

CAPITOLUL VIII

ÎNȚELEGEREA POSTTRIDENTINĂ A UNITĂȚII LA LATINI ȘI GRECI.....	178
1) Transformări de partea catolicilor.....	178
2) Transformări de partea grecilor.....	183
3) Consecințe ale relației mutuale dintre latini și greci în secolele XIX–XX.....	187

CAPITOLUL IX

EPILOG LA O SCHIMBARE MULTIPLĂ DE PARADIGMĂ ÎN ÎNȚELEGEREA UNITĂȚII.....	190
--	-----

CUVÂNT ÎNAINTE

Mi-a produs mare bucurie faptul că această carte a fost tradusă în limba română. Doresc să adresez sincere mulțumiri atât Editurii Mega, cât și persoanelor care și-au asumat efortul traducerii și inițierea publicării acesteia. Îi doresc cărții să aibă parte de o largă răspândire.

Prin cuvintele „credem într-una Sfântă, Catolică și Apostolică Biserică”, *Crezul* nostru consideră unitatea Bisericii Dumnezeului celui atotputernic, care a creat lumea în diversitate, iar nouă, oamenilor, ne-a mijlocit numeroase forme culturale, printre articolele de credință ale Creștinătății. Așadar, conform *Crezului* nostru, doar singură credința poate cunoaște într-adevăr unitatea Bisericii. Așa stau lucrurile, deoarece Isus a poruncit măsura unității Sale, una intangibilă pe pământ, când, conform *Ioan*, 17, 21, la Cina cea de Taină spune: „cum Tu, Tată, ești în Mine, și Eu în Tine; ca și ei să fie una în noi, pentru ca lumea să creadă că Tu M-ai trimis”.

Sfânta Treime și unitatea Sa depășesc orice posibilități omenești de înțelegere. Studiul nostru de istorie a Bisericii nu-și poate nici măcar imagina deplina măsură a unei astfel de unități, și cu atât mai puțin poate să o caute în istoria Bisericii. Puținul care poate fi întâlnit în Biserica de pe pământ în ceea ce privește unitatea trebuie să interpreteze

crediința drept urmă minimă a unei iviri a milei nesfârșite de Dumnezeu dorită (și a unității de Dumnezeu dorită). Totuși, Bisericile noastre comit adesea greșeala, când caută unitatea Bisericii, să dorească o unitate care să fie înțeleasă cu posibilitățile pământești de cunoaștere. Ele credeau că promovează unitatea Bisericii dacă năzuiau la alegerea unitară a cuvântului în propovăduirea Sfântului Adevăr, respectiv a unității în conducerea Bisericii. Au provocat însă schisme și dezbinări asupra cărora ne vom apleca în cele ce urmează.

ERNST CHRISTOPH SUTTNER